

«قوجه» دىئن معبودك روحنى آكلادم . يعنى ارككك ماھيتنى بىلىورم . اوندن اوپىلە اور كوبورمك .. بولە بىر ايستەن چىقدىمى صانكك برازىدرەنانڭ آغىزىنە آتىلا جەقىشم كې باغىرمە ، هاينىرمە ، كىندىمى يىللە چارپەنە باشلىورم . ايشە بونك ايجون أودە بىكا دەملى دېبورلۇ .

أوت ، بن ارككك ماھيتنى آكلادم . بىم قادار دىنيادە هيچ بىرقىز ، هيچ بىر قادىن بو ظالمى آكلاباماشتىرى . اونى درىن درىن تدقىق ايتىم . روخدنەكى معنايى دويدم .

استاسىونك اوزاغىنەكى تەها كوشكمىز بىو «كىشىف» م ايجون بىكا بىك مساعدى بىر محىط اوپلى . بىز عالىلە جە مردىمكىزز . نەمسافرلەك كىدەرزز ئەددە بىزەكايىلر . خادتا بىرچىفتىلىك حيانى سورەرەز . بوتون و قەم باپامك و يىرىدىكى فى ، اخلاقى كتابلىرى او قومقە ، قارداشلىرىك معناسىز ، مناسېتىسىز ادعالىنى دىكەمكە كېر . او قومادىغىم زمان طاووقلارك باخچەسىنەيم ئەملىنى بن ويرىم . فوللوقدن يۈمورطەلەرنى بن طوبىلارم . قولوچقاڭارە بن باقازم . آه بوطاۋو قولار !.. دىنيادە بۇنار قادار سەۋىلى ، بۇنار قادار كىنى حاللارنە ئەبۇنار قادار صاف ، بۇنار قادار معصوم بىر مخلوق وارمیدىر ؟ حياتلىرى بوتون بروظيفە ، بوتون بىر فداكارلىق دىستايىدر . بىزى بىسلەمك ايجون مەنتظاماً يۈمۇطلارلار . جىو جىو چىقارماق ايجون هفتەلرچە قارا كەقىدە آچ ، صوسز ، او يقۇسز ، كۇنىشىز ، اكتىجىسز ، يۈمورطالارك اوستىنە ياتارلار ، كىنى حرارتلىيە ياورولىنى جانلاندىرىرلەر . صو كەرالىرى بويو ئىچىپ قادار يىرلەدە بولۇدقارى دانەلردىن - اوپور اولدۇقلارى حالىدە - ئىنسلىرى مەحروم ايدىرلەر . اوئىلىرى قورۇمۇق

خورۇز

بركنج قىزىك دەنلىرىنىن ئۆپپا ايدىلەشىدەر .

...

... يىنه بوكون درىن بىر اضطراب ايجىنە قىورانىوردم ! آئىنم ، بابام ، قارداشلىرم ئاقرالارم ھېمى ، ھېسى بىكا چىلغىن نظرلە باقىبورلە . جونكە قوجا يە وارمۇق اىستەمۇرم ! دون طانىيادىغىم اختيار بىر دوقۇرە بىچى اوزۇن او زادى يە معانىسىنى ئېتىرىدىلەر . زواللى ئادم :

— قىزىزك اعصاپى بوزوق . تىبدىل ھوا لازم . دىدى . حال بوكە ، بن بىلىورم ، هيچ بىرىشىم يوق . سەختىم يەندە . عقلم باشىمە . يالكىز قوجا اىستەمۇرم ...

— ئىچون ؟

دييەنلىرى :

— ئىچونسە ئىچون ...

دييەرسلىورم . ئىچون او لەيەنلىنى سوبەسم كولەجكىلار . قاجىقلەمە حكىم ايدەجكىلار . فقط بوققۇمى قرارمەدە او قادار حقلىيم كە ... بوتون دىنيا بىر آرایە كىسە فىكرىمى دىكىشىرىدە من . بن كىنج قىزىل ئەخىاللارنە ، رؤيا بولۇطلارنىن قورۇلاش ائىرى بىر تخت ئەستىنە او طورىتۇقلارى

ایجون اڭ مدھش ھۇمۇرە قارشى قاتا آچارلە، كندىلىرىنىڭ يۈز مىلى
بىپۈك بىر دىشىنىڭ اوستە آتىلىرىلە . اما بىغۇلىتىلىرى، بواخلاقىتلەرى
سانكە بىر كنامىش كېيىللە زواللىرك باشنى قورقۇنج بىر بلا مسلط
ايتشىدر : خوروز .. كومىك بىغۇرۇر قرالى ئۆلمىدىن باشقا ھېيج
بىر شىدەن طات آلمائان مىتىپ بىر نەروندر، وظيفە، فداكاراق، محبت،
شفقت، سەحت نەدر بىلەز ! دەشتلى بىر خودكامدر . بالكىز تواليتە،
كۈرۈغۈزىلە، كېفيلىه، نېسىلە مشغۇل بىر كەۋەزه ... بىزم كومىك
كىسى احتمال بىر قىرالىرك اڭ رۈزىلەدى ! اجىن هفتە اونى... غير اختيارى
بىر حدت اىجىننە ئۇلدۇرمۇ! فقط بوقاجىنىڭ بىرىكىمش انىقامتىدى...
صرىتىنە سانكە قالىلە، آتۇنە ايشلەنەش آغىز، بارىل بىرمانطاو!
باشندە وخشى دوختۇ ئەتىلى كېيى باطلا سکىنەدە قىب قىرمىزى بىر تاج...
خىچىر كېيى كىكىن بىر غاغا... صوڭرا او آياقلەرنە كېيى مەھمۇز دىدىكەمىز
سۈورى سۈنكۈز ... دقت ايدىردى. طاووقلىك ھېيج بى سەۋەزىدى.
عقلەنە كلېر كلىز (غىيط، غىيط، غىيط) دېبە يىردىن بىرىشى بولشىدە
سۈزىدە اگرام اىتك اىستىورمىش كېيى باغىرر، يالانە قاتوب كان
معصوم طاووغى كېيى اىجىون خېرپالار، أزىز، جانى ياقار.. صوڭرا
دونوب سوراڭىسىلە باقازادى. هەلە يىردىن بىرىشى بولوب «غىيط، غىيط»
دېبە چاغىرمامى... بىن ئەڭچۈق غەضىلەنەن بىن بىلاندى . يېھ جىك
بىرىشى بولدىيى كىندى يوتاردى. يېھ جىك، بىتولما يەجق بىر طاش، بىر قوم
رجاسى بولدىيى هەن طاووغە اگرام :

— غىيط، غىيط، غىيط ...

يەملارىنى ويرىر كىن باقاردى، طاووقلىرى چاغىرمق عقلەنە كلىز، اڭ
اوکدە قوشار، دانەلرى عجلە عجلە يوتار، يانى ياقلاشانلىرى خىچىر غاغاسىلە

يارالاردى . صباحلىن انسانلىر بىلە :
— اوپا يېكىز، اوپا يېكىز . هايدى بىكا خدمت ايدىكىز !
دېرىكى قاتا جىرپۇپ اوژۇن اوژۇن اوئەسى . ايشتە يېكانە مهارلى بى
ايدى، متەحکم، ماستارا، نارلاتان، جىر كېن بىرسىن... بىللىك فريادىندە
برىشىر، قارغانلىك آوازىندە بىر كىدر، بايقۇشك اوقدەر تىكىسىنەن
قەھقەھە سىنە بىلە بىر ماتىم، بىر اوغۇرسىزلىق لەنى واردەر . فقط خوروزك
سىنە كىتا خالقىدىن باشقا نە دويولور ؟ اوت . اڭ تىيز اڭ بىاض
طاووقلىك قاتانلىرنىدە آياقلەرنىڭ چاموردىن دىسى حېيج سېلىنمز،
كۈچۈك ياورو خوروزلە ھېيج كۆز آجدىرماز، حق زواللىرى
اوئدورىمن، اوئدەللىرىنى دويونجە قوشار، مەھمۇزلىرىنىڭ آللە آلەر، قان
روان اىچىنە بىراقىرىدى. غاغاسىنىڭ ضېرىنى دەندىن جىوجۇرلۇدە قۇرتۇمازدى.
قضارا او كىندە كېيى بەمە ياقلاشىلىرىمى، اوئنلىرى خىچىرلەر، حق بەمىزلىرىنى
اولدۇرۇردى بىلە، ظالم اولدىنى قدر قورقاقدى . هوادىن بىرچا يالاڭ
چىكىش قورقۇدىن توحاف توحاف باغىرر، بوزولور، بىردىن بىر كۈچۈلۈر،
قاتانلىرىنى يوقارى چىكىر، شاشقىلىنى بىرمەت دوام ايدىردى. طاووقلىك
تېپەلەندەن قوبىش تىك بىر توى غاغاسىنەر، وقت سونشى بىر چىفارە كېيى
طاقىلى دورۇردى . اڭ زىيادە مسلط اولدىنى بىر ئەنمە طاووغىدى.
كۈزەل، بىم بىاض، شوخ، طانلى، ساكن بىر حىوانىچىز... اوئىك آدىنى
(باموق) قويمىشىم، باڭچە يە زمان اينسەم سانكە بى طاووغە اولان
محبىتى سەزمىش كېيى كۈزەمك ئۇ كىندە دوغرۇ زواللىنىڭ اوزىزىنە آتىلىر،
تۈپۈرىنى يولار، خىزىنى آلاماز، ياتىرۇپ كۈزەل بىونىنى يېلە سۈرەردى.
بىر كون باقىدم، پاموق جىڭك باشىدىن قاتان آقىبور... هەمن طۇندىم، يېقادىم،
وازەلين سوردىم . كوتورۇپ آخىرك آلوسەنە بىر اقىدم . ارادىن بى

آی بچدی . داها يارا-ي ابی او لمامشدى، فقط اوقدار سميزله مش ، اوقدار کوزمه شمش ، اوقدار ايريله شمشى كه ... بابامده فرقه واردى . ديدى كه :
— بوکا نازه کوبرميارادى .

خاير ... اوکا کوبره ياراماشدى . خوروزك ظلمىندن ، خوروزك اعتساقدن ، خوروزك داياغىندن قورتولق ياراماشدى . جونك آخىر بوتون کوبره لرى هر هفت طاووقلار باجىھە سنه تقل او لوئىبوردى . پاموق راحتىن ، سعادىتن ، فاتما ماملە كورمەمكىن اوقدار شىشىك... آرتق خىزلى يوروپيمور ، او ردەك كى سالالانىبوردى . بابام :
— بوطاووغى كىلم يورەكى ياغ باغلادى . جاتلاياجق !

ديكە باشلادى . رجا ديكەمك عادن ديكىدى . بالوارمامە ياقارمامە آلدېرمادى . آخىر آلوسىنە جەنمەن جەنە دوشمىش بى مسعود كى ياشيان زواللى پاموغى كىسىرىدى . خوروزك يانىدەكى طاووقلار يەنە توپلارى يولوق ، بىنە صىستقا ، بىنە كېرىلىدىلار . توپلارى تەينىز ، جانلى قانلى ، مسعود يالكىز خوروزدى . ھىسنە ئۆلم ايدهرك يالكىز كىنى صفا سورىبوردى . هەرحر كى كستاخچە ، هەرحر كى قابا ايدى . بوتون كومس خاقي سانك او نك غاغا يارا-ي آلق ، آياقلرىنىڭ جامورلىنىڭ قاتالرىنى سىلكى يابىق ايجون يارادىلشىدى . غرضم بوبىبور ، بوبىبور ، بوتون روحى قابلىبوردى . بعض كىچەلر بۇ خوروز بىر كابوس اىچىندە قاربولاڭ باشىنە قونار ، دايائىلماز حقارت طوقاتلىرىنىڭ بوغوق سلىخى آندىران قانات جىبرىمالرىلە نۇردى :

— قالفڭز ، بىم كىفمە خدمت ايدهتكىز ! ...

...

طورى ، كومسە ، طاووقلاره ، بوتون باجىھە تحكمى ، چكىلمز قورۇمى بىكا اوقدار تائىر اىتىشىكە .. ياش ياش ، هر وقت سىپىز بىر حدىدىن كوبورن بابامى دە بۇ خوروزه بىكزە تىك باشلادم . اونك دە تېينىدە بىر خوروزلۇق واردى . كوزلارى دىكىدى ، يووارلاقدى . قالىسىز قىرمنى بوبىك فسى طېبىق بىر اىبىك كى دورۇبوردى . او فككىلىه آوى تېر تېر تېتە تېرىدى . آنەم او تۈز سەنلەك قارىسىي اولدىنىڭ حالدە داها يانىدە جىفارە بىلە اىچەمۇردى . قارددە شىلرم ، آغاڭكم باجىھە دە كى ياورۇ خوروزلۇرى كى آغۇن آجامازلۇر ، اوکا جواب بىرەنلىدى . دقت اىستىم . بابام خوروزه بىكزە دىكىدى كى شالە طرۇزىدە يابىلمسىش اويمىزدە بوبىك بىر كومسە بىكزىبوردى . أك آبى تۈنەك ، يعنى يوقارىدە كى بالقۇنلو صالۇن بابامك ياتاق او داسىدى . بىز ، بوتون او خلقى بىرسورۇ طاووق ... نظرىنە هيچ ، اما هيچ اھىميتىز يوقدى . خەدمەتجلەرى دوکدر ، او شاقلى قوغار ، موطباغە قارىشىر ، قارددە شىلرىمى آزارلۇ ، آنەمە غىق دىدىرىتىز ، بىكا كوز آجدىرىمازدى . أودە منحصارا يالكىز او واردى . كومسدەكى خوروزك اولماسى كى ... يالكىز او ... بىز هېب اونك اسېرىلىرى ... صوك بىستە كەلدىن صوكرا بىلە او كەلەن صوفرا ياه او طورامايز ، بعضا كىچە يارىلىرىنە قادار بىكلەدك . اھىميتىز بىر شىئە حدەتلىنىيە كەفرلارى ھېمىزه بىردىن توجە ايدهردى :

— الله ھىكزك بلاسى ويرسىن !
— نېم اڭكىرى يېئن آزار ...

— ھىسى كېرىتسەم او فككى آلامە جەغم واللەنی ...
فلان فلان ...

أوت خوروز كومسدە ، بابام أودە حكم سورىبوردى . ماھىتجە ،

خینجى ده آش اولاچىدم . كىلاره قوشىم . بى آووج آربا آلم .
— كە ، كە ، كە ...

دېيە طاووقلىرى چاغىردىم . بى معتاد ئاك ئوكىدە خوروز قوشۇبوردى .
اوئەكى آووجىدە قوجامان بىرطاش صاقلادم . آربالرى آياقلرى يك دىبىنە دو كەم .
خوروز بىكۈن داها زىادە پارلىبوردى . ايدىكى داھا قىرمىزىدى . بويىتىك
توبىلىرى بى صورغۇچى كېيىردىن قىوبىلە جىملەر صاجىبوردى . او كەنە
كېكىك اىستەين طاووقلىرى حدت سىلىرى چىقارارق ، زواللىرى
غاغالابوب باغىرتارق ئىك باشنى ياقلاشدى . دانەلىرى بى بى آرقاسە خىرچىن
بى عجلە ايلە يوتۇبوردى . يواشىجە طائىي قالىرىدم . او فرقەوارمادى .
پارلاق صىرىتى بى پەلوانك آرقاسى كېيىشىدى . او موژلۇنىك ،
قانات باشلىرىنىك آراسە باقدم . آووجىدە كى طائىي بىتون قۇنمە باقدىغۇم
نەقطەيە ايندېرىدم . خوروز آجى ، سرت ، كىشكىن ، دەشتلى بى سىن
چىقاراردى . طاش بى طرفە فيرلادى . طاووقلىرى قاچىشىدىلە .

يرە اوزانمىش قانادرلى ئىرىنجى دەمير چىكلەر بىكزىن چىركىن
آياقلرى تىترە بوردى . آغىزىن دىلى چىقىمىسى . طاووقلىرى ئۆلەتكە
اولومىلە نائل اولدقلىرى حرىتى طېبىي بىنېرە آكلا يامادىلەر بن ايجىرى
كېرىدم . اىرىتى كون بىام خوروزك اولوسقى بولۇنچە كۆپلەر يېندى :
— دېواردىن جوجوقلىرى كېرىمىش ، طاشلە ئۇلدۇرمشىل !

دېبوردى . قورقۇدن هەركىس آجىدى ، ماتم طوتدى . يالكىز
بن سىمى چىقارامادم . اىشته بىھفتەواركە طاووقلىرى مسعود .. تېلرندە كى
كەللاڭ ، يواش يواش يكى جىقان توبىلە قاپانىور . بىام باخچە يەھى چىقىشىندە :
— آه زواللى خوروز ! بىم آداملىم آدام دىك كە .. بى باخچە يى
محافظە اىدەمنىلر ! خوروز دىك ، مبارك سولونىدى ، سولون ...

طېيىتجە ، ذەنەتىجە ، قابالقىجە ، نزاكتىزلىكىجە آرالىنە ذەرە قادار
فرق يوقدى . كومىدە كى طاووقلىرى كېيىدە بىامە قارشى قۇواجق
يوقدى . سىداسى ، ياقىنلەر دوشن بى سىلدىرم كېيى جاملىرى زانقىرداتىرىدى .
اوئەك دەشتىدىن اوركىن ياوردو خوروزلۇر مىدانى بوش بولۇنچە اوئەك
اوزەنېرلەرى . بىلىدىك يالكىز مستقل بى كۆمس بىكلىورلە .

— بىكۈن آئىمە بىامەك بىحاللەرنىن شكارىت ايتىم . زواللى قادىن :
— ياتون ار كىكلەر بولىمە ؟
— بىكۈن ار كىكلەر بولىمە ؟
— البت .

— ھېنى بولىمە سىتمى اولىور ؟
— البت . قادىن يوموشاق ؟ أر كە سرت !
— بو اولىرىم يا آئە جىكم ... بىزدە انسانز ... دېيە اعتراض
ايدە جىكم . لافى آغىزىمە طېقىدى !

— دىنالىك نظامى بولىمە قورولىش ؟ قادىن ، قادىن ؟ أر كە ،
أفندى ! .. ناموسلو انسانلار بى قاعده ئىك طېشىنە چىقامازلۇ .
بۇ مناۋىشەن صو كرا سىكىرلەم بوزولدى . صو كە درجه مايىس ،
باخچە يە اىندىم . خوروز يېنە اىشى آزىش ، طاووقلىرى بىسىنى بىراقوب
بىسىنى آتنە آليور ، زواللىلىرى قووالىور ، طوتدىغۇ دووپور ،
حاصلى اورتالىنى آلت اوست ايدىبوردى . اكرا او اولماسە بىكۈزدە ،
بوسىھە ئىلى ، بولخلوق ، بى مطىع طاووقجىقلار مسعود اولاچىلر ،
باموغۇك آخرە سەميردىكى كېيىدەن ، اوزۇنتوسزلىكىن شىشمانانلايسۈرە
جىكلەرى . ھېسىنى بى آندە قورتارمق عقلمە كەلدى . بوبى شەشكىدى .
مانكە ئىنى زماندە كۆمى بى ئۆلەندەن قورتارمقە أودەكى اسېرلىكىزك

دیمه مائمنی تازه‌لیبور، بن ایمحمدن اوخ... دیبورم . بوخوروze،
باامک فکر نجه طاووقلری اوقادار اداره ایدرمشک ... اداره ، یعنی
دایاق ، هبستنک تویلرینی یولوب قافالرینی کل ایتمک! الله ایجون کندیده
بری کوزمل اداره ایدیبور!

دیانک نظامی

بر کنج قیزگ دفترندن قوپیا ایدلشدر.

بر آی جکمه دن فکرم د کیشیدی! اما اویله یاواش یاواش دکل...
بر دنبه! بوکون آنه مه حق ویریسورم. دنیانک نظامی بوزولاما یا جق؟
بن ده هر قیز کبی مطلقا بر قوچایه وارمالیم. هانی قطعی قرارم؟
کولمکدن قاتیلیورم:

— ایسته مم ، ایسته مم ، قوچاہ وارہما یا جغم !

نیچون؟

- یچونسے یچون ... ایستہم ، ایستہ میورم !

—

...! —

عجیبا بوده نسز لکلر یه صاحیدن اینانیپور لرمیدی؟ دملی کبی قالاق،
زوالی خوروزی اولدور، صوکرا ارکلکرک طبیعی، اساس اعتباریله
بو جوانه بکزیپور دیه اولونجه یه قادار قوجایه وارمقدن واژکچ ...
اولور ایش دکل ... بن حقیقة بر آز . . شی . . هایدی نه ایسه
سوبلمهیم!

زنگین اولدیغمرز ایچون .. کوروجیلر بزم بو او زاق کوشکه
کلکدن هیچ او صانیورلر . طبیعی هیچ بریسنه چیقمیورم . از بردن.
بکنیورلر . بی ایستیورلر . آنهم بایام ویرمک فالقبورلر . دیبور مکه او نله :
لطفاً اینجا را بخوبی بخوانید

— قوجايه وارمايا جغم ، بن قوجهيه وارمايا جغم !

نیچون وار مایا جقسل؟

ایشته آلدقلری جواب ! فقط بن یچون وارمایه جفمی بیلیورم .
ار کلک بر خوردوزدن باشقا برشی اولنادیفی ایچون ! خوردوزلو کومس
لازمه ! .. کندی کونکمزدە صومى چىقدى ؟ بن خوردوزسز بر کومس ،
یعنى قوجاسز بر او ایستيورم . افديسز ، قومانداسر ، آمسز ،
آمرسز بر حيات ایستيورم . پاموغك آخر آلوسندە کى سېگىرىدىكى
مسعود، غىمزىز، راحت، ساكن، طاتلى حيانى ایستيورم . آتىم دېيوركە:
— دىنائىك نظامى بوزاماڭىلە، هرقادىتە مطلقا برازاك لازم !

اکر بودو غریسہ بامک قهری کافی دکمی؟ او نولورسہ اویزدہ
بوبوکاٹ قورقوسندن نوته مین قاج دانه یاور و خوروز وار! بیکی
کومسلاڑہ طیقیل مقده، یا بانجی خوروز لرک غاغالرنی پیکدہ معنا نہ؟